

Verslag van een bijeenkomst over Mantelzorg en vrijwillige Thuiszorg in Midden-Drenthe. Gehouden op 15 november 2012 in Het Kruumtenhoes in Westerbork.

De bijeenkomst werd bezocht door 27 mensen, waarbij iedereen is meegerekend. Naast een vertegenwoordiging van Mee Drenthe, GGZ het Altingerhof, Indigo GGZ Drenthe, WMO adviesraad Midden-Drenthe, enkele gemeentelijke afdelingen en mantelzorgerondersteuners van SWO Midden-Drenthe, waren er meerdere vrijwilligers namens de organisaties van SamSam en mantelzorgers aanwezig.

Begonnen wordt met een woord van welkom en uitleg van de bedoeling door Henk van Hooft, wethouder. Daarna volgt een toelichting op de wettelijke context, enige aantallen en het vervolg proces door Broer Roorda, beleidsmedewerker. Mevrouw Y. van der Weerd, adviseur bij Stam Drenthe begeleidt ons bij het prioriteren van de belangrijkste zaken en zij leidt vervolgens de levendige discussie die hierop volgt.

Sta eens stil bij mantelzorg en vrijwillige zorg. Maar dat doe je toch gewoon? Je verleent toch gewoon deze zorg? Ja, zo is het in veel situaties gelukkig wel. Maar er zijn grenzen. In 2009 / 2010 is het onderzoek Project Monitoring Mantelzorg geweest en met een rapport afgerond. Doel was om aantallen en knelpunten in Midden-Drenthe in kaart te brengen. Er zijn 188 personen in beeld geweest; nu zijn dat er ongeveer 220. 76 mensen hebben verder aan het onderzoek meegewerkt; hiervan bleken ca. 25 overbelast (32 %); als we uitgaan van 6.000 mantelzorgers in Midden-Drenthe dan kunnen dat er circa 1.200 mantelzorgers zijn. Het Centraal Planbureau schrijft dat er ongeveer 3,5 miljoen mantelzorgers in Nederland zijn; dat is dan ongeveer 20 % van de inwoners (33.605 op 34.582 hectare grondgebied) van Midden-Drenthe, namelijk 3,5 / 17 miljoen inwoners. Er zijn in Midden-Drenthe 13.987 woningen.

Vermeld mag worden dat er de afgelopen jaren op ad hoc basis door SWO ondersteuning aan mantelzorgers en zorgvrijwilligers is verleend. Hiervoor heeft de gemeente financiële middelen beschikbaar gesteld.

Uit het jaarverslag 2011 van SamSam, het samenwerkingsverband voor organisaties van vrijwillige thuiszorg in Midden-Drenthe, blijkt dat er 99 aanvragen zijn geweest, waarvan 8 ingetrokken. 4 aanvragen waren te complex en zijn doorverwezen; 87 aanvragen zijn geholpen, waaronder een groot deel door vrijwilligers die hebben geholpen in individuele situaties.

Op 1 november 2012 is de Wmo Beleidsnota Sociaal en Evenwichtig door de gemeenteraad vastgesteld. Nu wordt vervolg beleid geformuleerd, waaronder beleid voor individuele voorzieningen en beleid voor mantelzorg en vrijwillige zorg. Het is de bedoeling dat in het eerste halfjaar van 2013 deze nota's worden behandeld en vastgesteld.

Mantelzorg.

- de mantelzorger overschat vaak eigen mogelijkheden en kunnen moeilijk taken aan anderen overlaten; draaglast en draagkracht moeten balans blijven door aandacht en begeleiding;
- goede voorlichting en bijscholing over de aandoening / ziekte biedt de mantelzorger steun, inzicht en handvatten om verder te gaan;
- veel informatie vanuit de gemeente naar de zorgaanbieders wordt erg belangrijk gevonden, ook over de 'eigen' (brede) mantelzorgondersteuning;
- respijtzorg is er belangrijk en ook mogelijk door een tijdelijke opname in Altingerhof;

- door zorgaanbieders zelf worden ook groepsbijeenkomsten voor mantelzorgers georganiseerd, vaak meerdere keren per jaar. Het gaat dan bijvoorbeeld om hoe om te gaan met dementie, wat veelal bij ouderen voorkomt; dit is in het kader van vroeg signalering en preventie belangrijk;
- het bereik en de ondersteuning voor jonge mantelzorgers is te gering;
- het zou goed zijn dat zorgaanbieders en zorginstellingen zelf ook de mantelzorgers bij hun hulpaanbod en begeleidingsplan betrekken, rol geven en begeleiden;
- ook Mantelzorg Midden-Drenthe organiseert lotgenoten contact mantelzorgers voor de brede doelgroep; zo zijn er onlangs 30 mensen bij de Dag van de Mantelzorg in het Wilhelminacentrum geweest en is op vrijwillige basis met een zevental jongeren de Fun dag in Hilversum bezocht;
- de gemeente kan veel informatie geven in kranten en bij huisbezoeken over mantelzorg;
- er wordt te weinig ruchtbaarheid gegeven over de mogelijkheid om in aanmerking te komen voor het jaarlijkse mantelzorgcompliment;
- gewezen wordt op de aanstaande verandering vanaf 2014 wanneer dagbesteding en begeleiding en vervoer naar de gemeenten en nieuwe cliënten geen ClZ indicatie zorg zwaartepakketten 1 tot en 4 meer krijgen;
- het regionale taxivervoer (Valys, OV, en Wmo) kan beter op elkaar worden afgestemd en er worden problemen gesignaleerd bij vervoer naar dagbehandeling en dagbesteding;
- breng het familie- en sociale netwerk goed in kaart; vaak is de reactie: ik heb niemand en dan is het belangrijk om door te vragen en de vraag verlegenheid weg te nemen, zeker bij de mantelzorgers om zo het eigen netwerk beter in te kaart te brengen; maar dat kost wel tijd;
- belangrijk is/wordt om op een beperkt niveau preventieve netwerken te ontwikkelen en dat kost tijd en inzet;
- bij Nieuw Graswijk is voor Drenthe breed specifieke deskundigheid opgebouwd rondom de problematiek van jong dementerenden;
- de indicatie voor het in aanmerking komen van een mantelzorgcompliment wordt als te rigide ervaren;
- er is dringend een mentaliteitsverandering nodig in Nederland en in de eigen wijk: ondersteuning thuis van de mantelzorger is gewenst omdat de mantelzorger ook veel op pad is om dingen te regelen;
- er zijn aanpassingen van auto's nodig om rolstoelen in te vervoeren;
- er moet een flexibele regelgeving komen voor mantelzorgers om bijvoorbeeld ouderen (tijdelijk) in huis te nemen voor verzorging;
- mantelzorg ondersteuning door de gemeente is erg belangrijk, ook voor mensen met een beperking (en zeker als vanuit de ggz de ondersteuning naar cliënten afneemt).

Vrijwillige zorg.

- er is onlangs een nieuwe folder uitgebracht;
- er is een toenemend tekort aan zorgvrijwilligers; men moet actief op zoek naar gekwalificeerde zorg vrijwilligers;
- verplicht vrijwilligerswerk is niet voor iedereen geschikt, zeker niet als zorgvrijwilliger: een goede match is een vereiste en kan ongewenste gevolgen en teleurstellingen voorkomen; er moet meer tijd komen om goede koppelingen tot stand te brengen;
- ondersteuning van vrijwilligers door beroepskrachten is noodzakelijk; daarvoor dienen zij over voldoende (meer) tijd te beschikken en dienen zij ook zelf hiervoor geschoold te worden; een goede steunstructuur is een vereiste;
- er komen steeds meer vragen van mensen die moeilijk tot niet te beantwoorden zijn en dat komt omdat er steeds meer mensen met een verstandelijke of psychische beperking zich melden;

- een algemene werving van zorgvrijwilligers werkt niet voor die moeilijke groep, daarvoor is persoonlijk contact nodig, zoals bij het maatjesproject;
- een goede en uitgebreide intake is nodig om de klant goed te leren kennen en zijn/haar netwerk goed in beeld te kunnen brengen; hulpverleners moet niet zelf ondersteunen, maar juist de omgeving van de klant en zijn / haar netwerk in kaart brengen; het SWO heeft een projectaanpak "Mensen onder de Mensen" bij de gemeente aangekaart;
- zorgvrijwilligers moeten ook bij elkaar kunnen komen om onderling problematiek te bespreken, zoals bijvoorbeeld bij het maatjesproject ook gebeurd; bij de thuisadministratie van Humanitas gebeurd dit al;
- bij het GGZ zijn ook ervaringsdeskundigen te raadplegen die een bijdrage kunnen leveren;
- zorg vrijwilligers kunnen niet alles: zij moeten wel kunnen terugvallen op beroepskrachten;
- zorgvrijwilligers moeten reiskosten vergoed krijgen; geschat wordt hiervoor ongeveer een bedrag van € 2.000,- nodig is;
- voorgesteld wordt om ook de bedrijven in de gemeente bij langs te gaan en daar mensen te werven; deze bedrijven willen best enkele keren per jaar meewerken om kortdurende klussen te doen;
- er wordt aandacht gevraagd voor Stichting Present die in Assen en Hoogeveen actief is en de wijze waarop zij klussen aanpakken; vanuit Assen is men incidenteel bereid ook een keer in Midden-Drenthe te helpen;
- het project 60 + in Wijster en omgeving leert dat er wel ouderen via het persoonlijk contact bereid worden gevonden iets te doen;
- gevraagd wordt naar de dekking van de gemeentelijke vrijwilligersverzekering voor kortdurende klussen door vrijwilligers: zijn deze vrijwilligers wel verzekerd? Uit navraag blijkt dit te gelden voor alle vrijwilligers die in enig organisatorisch verband onverplicht en onbetaald werkzaamheden verrichten ten behoeve van anderen en/of de samenleving, waarbij een maatschappelijk belang wordt gediend;
- voor schrijnende gevallen zou een noodfonds een oplossing bieden; bij de gemeente Midden-Drenthe is er een noodfonds bij sociale zaken, waarop incidenteel een beroep kan worden gedaan;
- er moet een loket zijn waar mensen terecht kunnen en van daaruit gericht kunnen worden doorverwezen.

Tot slot bedankt Henk van Hooft iedereen voor zijn en haar inbreng. Er is sprake geweest van een zinvolle verdieping van kennis en informatie voor onze verdere uitwerking van beleid voor mantelzorg en vrijwillige zorg. Samenvattend viel voor de gemeente op::

- heb aandacht voor de zwaarte van de problematiek
- hoe bereiken we meer mantelzorgers
- draag mede zorg voor een goede werving van zorg vrijwilligers
- meer deelactiviteiten, kortdurende klussen, trekt vrijwilligers aan
- stimuleer het eigen netwerk goed te blijven organiseren
- zie en bepleit mantelzorgers als een volwassen partner bij de zorg(aanbieders)
- leg meer dwarsverbindingen met organisaties.

Iedereen met een email adres is het verslag toegezonden. Op 21 december 2012 is in klein verband doorgepraat over de bevindingen van deze ochtend met vertegenwoordigers van SWO MD, SamSam, Mantelzorg MD en de gemeente.

Bespreekpunten waren:

- Biedt het verslag een goede weergave van de bijeenkomst?
- Wat zijn de belangrijkste zaken waaraan prioriteit moet worden gegeven?
- Wat kan de gemeente zelf doen?

De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de concept Nota Mantelzorg en Vrijwillige Zorg.